

Error quorū-
dam .

Plinij lapsus .

Eboris uires .

Nomina .

ac in alijs Italiae emporijs) qui proni cuspide deorsum uergunt. Pedibus nituntur rotundis, disci instar, latitudine diuim, triumue palmorum, quos callosa materia obducit: unguis quinque circum, rotundis, mediocrium concharum magnitudine. Crura ijs magna, ac fortia, neque (ut quidam imperiti existimant) uno tantum osse constant indiuisa, sed genua flectunt, utpote & cetera quadrupeda. Quamobrem Elephanti (ut refert Aloisius Cadamustus, qui classe in Aethiopia, & ad Calicut nauigauit) ut eos, qui deferru uolunt, suscipiant, genua submitunt, seseq; erigunt deinde. Elephantis cauda bubali, trium palmorum circiter longitudine, rarissimis fetis referta. Quocirca haud facile se tueri possent a muscarum iniuria, nisi aliam illis industriam natura tribuisset, qua ab ijs se uindicerent: quandoquidem ferientibus muscis, cutim, quam cancellatam obtinent, contrahunt. Quo fit, ut arctatis in rugas repente cancellis, muscas comprehensas enecent. Hominibus non nisi lacesti nocent. Veruntamen irritati homines promulseide comprehensos, adeo in sublime iaciunt, ut priusquam in terram decidant, suffocentur, & pereant. Ad haec nullus hominum tanta pernicitatis inuenitur, quem mox Elephas non comprehendat, etiam non currens, sed gradatim incedens. Id efficit uasta animalis moles: quandoquidem sui gressus longitudine, humanam omnem pernicitatem euincat. Vicitant arborum tam frondibus, quam fructibus: neq; ulla tam ingens est arbor, quam ij promulseide non prosternant, frangant, ac dilacerent. Adolefcunt ad sexdecim palmorum altitudinem. quapropter qui eos condescendere non assueuerunt, non secus fastidio afficiuntur, ac illi, qui nauibus non assueti maria sulcant. Effrenes praeterea adeo natura Elephanti sunt, ut nullis habenis cohiberi possint. quo fit, ut liberi incedere admittantur: uerum cum maxime gubernantibus suarum regionum hominibus pareant, & eorum sermonem intelligant, idecirco uerbis facile reguntur. Adeo conspectum ignem expauescunt, ut eo territi a fuga reuocari non queant. Qua re ab ijs non cognita, qui eius Elephanti curam gerebant Romae, in cuius dorso oppidulum construxerant, eo die, quo Iulianus Medices Pontificis Max. frater uxorem e Gallia duxit, in magno sane discrimine uersati sunt: nam ubi bellica tormenta ignem eructantia conspexisset, magnumq; ac terrificum sonum sensisset, tanta se fuga dedit, ut nunquam cohiberi uoluerit, donec una cum conclusis in oppidulo hominibus in Tyberim sese commiserit. Elephanti non coeunt, neque gignunt, nisi annum uigesimum agant, ut auctor est Aristoteles lib. VI. cap. XXVII. de historia animalium. Qua in re Plinij error manifestus deprehenditur: quippe qui marem quinquennem, foeminam decennem generare memoriae prodiderit. Elephanti nulla nouere adulteria: nam unius tantum foeminae coitu utuntur, eamq; cum uterum gerentem uiderint, non amplius tangunt. Quantum uero temporis unaqueq; foemina utero gerat, haudquaquam sciri potest: quod Elephanti pudore nunquam nisi in abdito coeant. Idcirco alij eis annum & sex menses statuerunt, alij biennium, alij denique triennium. Pariunt foeminae cum dolore, quemadmodum & mulieres. Pullum editum ore lambunt, qui statim cum natus est, cernit, & ambulat. Viuere Elephantos (ut inquit Aristoteles) tradunt quidam annos ducentos: sed florere aetate circa sexagesimum, uel septuagesimum narrant. Idem hyemis, ac frigoris impatientes sunt. Gaudent annibus maximè, circaq; fluuios uagantur, quos intrant libenter bubalorum more. Ceterum Elephanti ingenio, & intellectu hominibus proximi sunt: siquidem patrios sermones intelligunt, summam praestant obedientiam, prudentiam seruant, & religionem praeseferunt: solem namq; ac lunam uenerantur. Cuius rei auctores sunt Mauritani, in quorum regionibus Elephanti innumeri conspiciuntur: qui gregatim noua nitescente luna ad annes descendunt, ibiq; lauantur: mox purificati genibus flexis salutant sidus, & in sylvas reuertuntur. Sunt, qui tradant tanta intellectus sagacitate Elephantos pollere, ut maria transituri ad alienas regiones, non antea naues conscendere uoluerint, quam ij, qui eos ducebant, iureiurando de reditu promiserint. In sylvas ituri gregatim ferè semper ingrediuntur, quorum agmen ducit natu maximus: cogit uero aetate illi proximus. Produunt Elephantos a uenatoribus circumuentos, cum sciant praedam solum in dentibus suis ab illis expeti, dentibus uehementer impingentes arboribus eos sibi euellere, praedaq; se redimere. Quod facile crediderim uanum, ac fabulosum esse: quemadmodum esse falsum superius ostendimus, quod fiber uiso uenatore, sibi ipsi testes amputet. Elephanti omnes natura indomiti, syluestresq; sunt: mitescunt autem arte, ut pleraque alia fera animalia. Item si parui, & aetate tenelli educantur: quanquam Plinius scribit, natu grandes domari fame, & uerberibus; praesertim si alijs domitis, qui tumultuantem coeueant, admoueantur. Porro non desunt in Elephantorum genere, qui natura feritate nunquam domari possint, quales in Senega (ut in suis nauigationibus scriptum reliquit Aloisius Cadamustus) Aethiopiae regno reperiuntur. Elephantorum dentes admirabilis magnitudinis uenales spectari possunt in compluribus Italiae urbibus, ueluti Romae, Venetijs, Mediolani, & Neapoli: e quibus non solum innumeri pectines parantur ad explicandos capillos, sed etiam alia plura instrumenta, quae ad humanum usum accommodantur. Hinc itaque fit, ut nesciam ego, qua ratione ductus Fuchsius, uir aliqui rerum peritus, scripserit in libro de compositione medicamentorum, quem nuper auctum edidit, Ebur nullibi penè uerum reperiri: atque illud, quod uulgo eius uice in officinis prostat, marinorum piscium dentes esse. quod in hoc erret euidenti-
tius, quam ut a nobis ostendatur. Praestat Ebur ad albas mulierum fluxiones, si tamen in tenuissimum puluerem, lapide porphyreo redigatur, propineturq; ex lactucae seminis cremore, aqua, in qua chalybs extinctus fuerit, prius macerato semine. Quod Graecis ἐλέφαντος, Latinis Ebur nominatur: Italis, Auorio: Germanis, Helffantheyn: Hispanis, Diente de elefante, aut Marfil: Gallis, l'Yuoire.

Ἀσπράλαος ὄος. SIVILLVS TALVS.

CAP. LI.

SIVIS talus comburitur, dum è nigro albescat: qui tritus, & potus inflationibus colicis, longisque torminibus medetur.

TALVS

SVILLVS TALVS.

10

20 **TALVS** in animalibus os illud ultimum pedis est, quod tibiæ cruris annectitur. Id Græcis ἀσπράγαλος, vulgò autem os claviculæ appellatur, de quo non operæpretium est, ut plura dicamus. Nomina subjiciam. Græcum est ἀσπράγαλος ὄσος, Latinum Talus Suillus: Italicum, Talone del porco: Hispanicum, Tornizuelo de pie de puero: Gallicum, Talon de porceau.

Nomina.

Εἰς ἄφρον κέρως. CERVINVM CORNV. CAP. LII.

30 **CERVINI** cornu cinis elotus, binis ligulis epotus, prodest dyfentericis, excrementibus sanguinem, celiacis, regio morbo, & vesicæ doloribus cum tragacantha: sceminis fluxione vulvæ laborantibus, cum liquore huic rei accommodato. Cerui cornu contusum, crudo fictili, luto circumlito, & in furnum indito, uritur donec albescat. Id cadmiæ modo elotum, ulceribus oculorum, & defluxionibus salutare est, infrictum dentes expurgat. Crudi cornu suffiti nidore serpentes fugantur, seruefactum in aceto, si eo gingiviæ colluantur, maxillarum à dentitione dolorem adimit.

40

50 **CERVI** animalia sunt notissima. Sed quoniam eorum natura non omnibus cognita est, ut candido cuiq; lectori fiat satis, ea de Cervis hic referam, quæ Aristoteles tum VI. & IX. de historia animalium libris, tum IIII. de partibus eorundem posteritatis memoriæ prodidit. Cerui itaque sylvestrium animalium genere constant, magnitudine asinorum, cursu uelocissimi, & ingentibus armati cornibus. Ii cum turgente iam uenere coitum appetunt, adeo rabie libidinis seiuunt, ut insaniant, & maximo cum strepitu, & clamore uagentur in syluis. quo fit, ut conualles, et montium cauitates, eorum boatu resonent. Tanto impetu, tantaq; rabie mares feruntur in coitum, ut sæpe inter coeundum foeminas declinent, atque prosternant in terram. Cum autem maris genitale utpote durum, sustinere non possint, foeminae euntes, & currentes coeunt, & concipiunt. Mares non in eadem immorantur, sed mutant, & hircorum modo, breui interposito tempore aliam, atq; aliam supergrediuntur. Si forte fortuna in unam tantum foeminam concurrant plures, imis cornuum adminiculis statim supra frõtem enatis, acriter inter se pugnant ad mortem usque. Cum mares impleuerint foeminas, separantur per se ipsi, & propter libidinis graueolentiam quisque solitarius sero-

Ceruorum historia.

t bes

bes fodit. Fœtent ut birci: facies quoq; eorum nigrescit aspergine, ut bircorum. Degunt ita quousq; imber accedat, tum pascuæ repetunt. Hæc ideo ceruo accidunt, quia salax animal suapte natura est, atque etiam quia pingui abundat: pinguescunt enim æstate supra modum. Quamobrem nec currere quidem possunt: sed secundo, aut tertio cursu capiuntur ab ijs, qui pedibus insectantur. Quo fit, ut ubi se præpingues sensere, latebras querant, fatentes incommodum pondus. Coitus est ab arcturo, mense augusto, & septembri. Implentur ceruæ paucis diebus, & ab eodem multæ. Vtero ferunt octo menses. Pariunt magna ex parte unum: sed nonnullis etiam geminos ceruam peperisse perspectum est. Ferarum quadrupedum Cerua maxime prudentia præstare uidetur, tum quia circa semitas pariat, quod scilicet beluæ rapaces propter homines minus accedunt: tum etiam quia cum peperit, inuolucrum primum exedit, quod ad multa (ut nonnulli asserunt) in medicamentis expetatur. Redeunt mox ad prole, deuorata a partu sceleri herba. Anniculis maribus nondum cornua nascuntur, nisi quoad indicij gratia sit initium quoddam prætuberans, quod breue, hirtumq; est. Binis cornua primum oriuntur simplicia, & recta ad subularum similitudinem: quamobrem Subulones per id temporis eos uocant. Trimis bifida exeunt. Quadrimis trifida, atque deinceps ad hunc modum (ut Aristoteles inquit) procedit numerus usq; ad annum sextum. Ab hoc similia semper prodeunt, ita ne sit dignoscere etatem ramorum numero. Verum in Italia (sit tamen cum Aristotelis uenia dictum) usque ad undenarium numerum ramificant. quod & Albertus testatur se uidisse in Germania, quemadmodum, & nos uidisse fatemur. Addam præterea, quod certò scimus, Guglielmum Bauariæ ducem inter res suas pretiosas habuisse bina cerui cornua, quorum singulus unum & uiginti ramos fundebat. Hæc admiranda cornua postea dono, utpote raro ac singulari, data fuerunt Serenissimæ Pannoniorum Reginae Mariæ, Caroli v. Imperatoris, & Ferdinandi Romanorum Regis sorori.

Vulgaris opinio uana. Vanum est credere Ceruorum etatis annos dignosci posse ramorum numero, quòd singulis annis unum super addant: quippe cum longæui admodum sint, si quotannis ramorum numerus augetur, profectò ijs, qui ultra cætum annos uixisse narrant auctores, cornua quercubus, & pinis maiora fuissent. Cæterum (ut Aristoteles scribit) duplici indicio senes cognoscimus, tum quòd dentes aut nullos, aut paucos habeant: tum quòd adminiculis careant, qui imis cornibus prominent ante frontem. Nam ijs in pugna utuntur iuniores, sed in senibus non renascuntur, cum prælijs omnino cesserint. Cerui (ut etiam Theophrastus inquit libro, & capite primo de historia plantarum) quotannis cornua amittunt: ideo sub ipsa die quàm maxime inuia petunt. Latent amissis uelut inermes, sed & ipsi bono suo inuidentes. Fit hoc mense aprili, statuto tempore. Idq; opacis faciunt locis, ut muscarum tædio uacent. Pascuntur per id tempus noctu quasi uerecundantes, donec recipiant cornua. Decidua amittunt difficilibus, & inaccessible locis, & qua inueniri nequeant. unde illud prouerbum ortum. Qua cerui amittunt cornua. Quasi enim sua amiserint arma, cauent ne inermes reperiantur. Cornu sinistrum compertum esse (inquit Aristoteles) à nemine adhuc ferunt: occultunt enim id tanquam quodam medicamento præditum: etsi Plinius, & Albertus oculi dextrum memoriæ prodiderint. A phalangio demorsi, uel à quouis generis eiusdem, caneros edunt: quod idem homini etiam prodesse putatur: sed nò carent fastidio. Cerui sibilo, & cantu uenantium, pastorumq; fistulis capiuntur: muleentur enim alliciunturque ea uoluptate, ita ut alter uenantium cantet palam, aut sibilet, alter clam feriat à tergo, ubi socius iam tempus esse significarit. Nanque animal simplex ceruus est, & omnium rerum miraculo stupens, intantum ut equo, aut bucula, accedente propius hominem iuxta uenantem non cernat, aut si cernat, arcum ipsum sagittasq; miretur. Si ceruus erectas auriculas teneat, acerrime sentit, nec latere insidiæ possunt; sin demissas, facile interimitur. Maria tranant gregatim natantes porrecto ordine, & capita imponentes præcedentium clunibus, uicibusq; ad terga redeunt. Hoc maxime notatur à Cilicia Cyprum traiescentibus. Nec uident terras, sed in odore earum natant. Ceruorum femine cornua non habent: nec maribus nascuntur, si cum per etatem nondum cornua gerunt, castrentur: sed si conigeris testes exciduntur, non decidunt cornua, & magnitudine eadem seruantur. Ceruas tamen cornigeras, non sine naturæ miraculo, quandoq; inuentas esse compertum habeo. Huius autem miraculi fidem facere possunt illa cornua ceruæ, quæ sunt Augustæ Vindellicorum apud Antonium Fuggerum nobilissimum diuitem, in quorum singulo sex rami conspiciuntur. Atq; id ipsum confirmari potest non dissimilibus ceruæ cornibus, quæ argento laborato ornata conseruat Dux ille Bauariæ, de quo à nobis paulò ante facta est mentio. Vita Ceruis (ut Plinius memoriæ prodidit lib. viii. cap. xxxii.) in confesso longa: quandoquidem post cætum annos quidam capti sint cum torquibus aureis, quos Alexander magnus addiderat, adoperitis iam cute in magna obesitate. Cæterum quòd uita tam longa sint cerui, quanta eos esse ferunt, non uidetur approbasse Aristoteles libro v. de historia animalium, ubi sic inquit. Vita esse quàm longa hoc animal fertur. Sed nihil certi ex ijs, quæ narrantur, uidemus: nec gestatio, aut incrementum hinuli ita euenit, quasi uita esset prælonga. hæc Aristoteles. Qui re uera nihil certi nancisci potuit ex his, qui centum annos post Alexandrum capti sunt cum torquibus aureis. Nec etiãnum ex Cæsaris Augusti cerua, quæ similiter innumeris elapsis annis post eius imperium capta, nunquam iugulari potuit, prohibente torque argenteo temporis diurnitate cute quasi contecto, in quo scripta legebantur uerba hæc. Noli me tangere, quia Cæsaris sum.

Aristotelis, & Plinij lapsus. Monte Aslæ Elapho nomine apud Arginufam, quo loco Alcibiades mortem obiit, ceruæ omnes scissa aure sunt, qua nota uel alibi si loca mutauerint, dignoscuntur. Mirum quippe est dixisse Aristotelem lib. viii. cap. xxviii. de historia animalium, Aphricam nec ceruos, nec apros gignere. Cui etiam subscribit Plinius lib. viii. cap. xxxii. Cum tamen palam omnibus sit, & aprorum, & ceruorum greges in Aphrica haberi. Nisi forsitan posteriori æuo aliunde eò fuerint illati. Dictamnum herbam extrahendis sagittis (ut Plinius auctor est lib. viii. cap. xxvii.) cerui monstrauere percussi eo telo, pastuq; eius herbæ ciccto. Quod tamen Dioscorides capris attribuit telo in Creta uulneratis. Cerui manifesto fel in iecore non habent, quemadmodum equi, asini, muli, cameli, damæ: & in natalitium genere delphinus, & phoca: sed id in uenulis continent, quæ per intestina sparguntur: quo fit, ut eorum uiscera non modo in cibis minime recipiantur; sed nec à canibus quidem edantur, nisi præpinguia sint: amarescunt

10

20

30

40

50

rescunt

rescunt enim bile, qua suffunduntur. At ceruis Achainis cognomine, fel contineri in cauda creditur, auctore Aristotele. Est quod ibi contineri aiunt, colore quidem simile felli, sed non ita ut fel humidum, licet simile parte interiore. Hoc degustantibus atrocissimum est uenenum, adeo ut breui temporis spatio hominem e medio tollat. Vermes cerui omnes continent in capite uiuos, qui nasci solent sub lingua in concauo circiter uertebram, qua ceruici innectitur caput, magnitudine haud minores ijs, quos maximos carnes putres ediderint. Gigni uniuersi, atq; contigui solent numero adeo circiter uiginti. Ceruus sanguis (ut Rasis inquit libro sexaginta animalibus dicato) clysteribus infusus intestinorum ulcera sanat, & diuturnas alui fluxiones cohibet: ex uino uero sumptus, uenenatis sagittis resistit. Eius cerebrum neruorum, & compaginum collectiones mundat. Cornu ad candorem usq; exustum, ex melle haustum, alui tinea pellit. Iuuenem ceruorum tenerrima cornua, quae adhuc lanuginosa cuticula operiuntur (auctore Scribonio Largo) in taleolis concisa, & nouo fictili indita, ac inde operculo argilla circumlito, in clibanum imposita, donec adeo areseant, ut in puluerem facile conteri possint, additis pipere, & myrrha, coli cruciatibus mirifice medentur. Os praeterea, quod in ceruorum corde reperitur (tametsi Vesalius uir alioqui clarissimus libro, quem de humana fabrica edidit, nullum inibi os reperiri falso contendat) omnibus cordis affectibus confert. Quin & contra omnia uenena mirifice praestat, antidotisq; admiscetur, quae pestilentiae aduersantur. Sed cauendum est, ne huius loco seplastarij bubulam tracheam arteriam accipiant in compositionibus, ut facere consueuerunt. Quod Graeci ἐλάφου κέρα, id Latini Ceruicium cornu uocant: Itali, il Corno del ceruo: Germani, Hirtz horn: Hispani, Cueruo de cieruo, & punta de cieruo: Galli, Corne de cerf.

Vermes in capite cerui.

Cerui usus in medicina.

Nomina.

Κέραια. ERUCAE.

CAP. LIII.

ERVCAE, quae in oleribus gignuntur, cum oleo peruncti, a uenenatis bestiis feriri negantur.

ERVCAE, quibus olitores maxime inimicantur, animalcula sunt uulgaris notitiae, sed hortis admodum noxia, quod quandoq; adeo numerosae proueniunt, ut inuiuis olitoribus olera cuncta una tantum deuorent nocte. Gignuntur (ut memoriae prodidit Aristoteles libro v. cap. xix. de historia animalium) ex uirentibus herbarum folijs, maximeq; ex brassica. Primum minus quid milio consistit in folio: mox uermiculi inde contrahuntur, & augentur: tum intratriduum eruculae afformantur. Haec tempore senescentes motu cessant, suaq; forma immutantur, durioriq; cortice integuntur, cuius color auro fulget: ob idq; (ut Aristoteles prodit, & post ipsum Theophrastus lib. v. de causis plantarum) appellantur tantisper chrysalides, quasi aurelias dixeris. Dum eo putamine integuntur, ad tactum tantum mobiles sunt, & palpantes, meatibus araneosis obductae: non os, non aliud ex membris, quod conspicuum sit, possidet. Longo post tempore putamine obrupto, euolant inde animalia pennigera, quos papiliones uocamus. Itaque primum dum Erucae sunt, cibo aluntur, atq; excrementum emittunt: at uero cum in aurelias transferunt, nihil uel gustant, uel excernunt. Harum, dum adhuc puer essent, ingentem copiam quodam anno peperit Hetruria, adeo ut pueri omnes mirabili quadam ostentatione numerosas in plateis gestarent aurelias, ita aureo nitore fulgentes, ut ex puro auri metallo factas quisque credidisset, nisi deprehense fuissent palpantes. Fuit eo anno tanta Erucarum multitudo, ut uniuersas eroserint herbas. Quo postmodum factum est, ut ubiq; stirpium folia, ac rami, edificiorumq; parietes, ijs ueluti uiuo ae palpitanti fulgerent auro. Facies eis quasi humana, e capite bicorni, corpore infantuli modo fascia obducti: id quod silentio dissimulauit Aristoteles. Haec quarentibus quotannis sese offerunt circa urbium moenia, & edificiorum muros, circa eos praesertim, quibus adiacent horti, ac uiridaria: plerumq; enim in edificiorum cauis capite ad terram uerso reperiuntur appense. Ceterum etsi dixerit Aristoteles, Erucas ex herbarum, olerumq; praesertim folijs ex sese gigni, absque animalis semine; uisuntur tamen hoc aeuo papiliones ex aurelijs exorti, auersis olerum folijs oua parere subalbida, milio minora, ex quibus eruculae tandem prodeunt, ut sericino Erucarum generi euenire conperimus. Vnde mihi quidem dubitandum uidetur, an rem hanc diligenter perpenderit, uel exquisitè tractauerit Aristoteles. Quanquam minime negauerim, quin & ex putri quodam humore per se Eruculae nasci possint, quemadmodum & mures, angues, uermes, aliaq; complura generantur. Plinius grana illa ex rore fieri putat, soleq; addensari. quod tamen naturae speculatores non ita facile comprobant. Erucis olera non erodi auctor est Plinius, si palo imponantur in hortis ossa capitis ex equino genere foeminae duntaxat. Aduersus quas & cancerum fluuiatilem in medio horto suspensum auxiliari narrant. Sunt etiam qui sanguineis uirgis tangunt ea, quae nolunt his obnoxia esse. haec Plinius. Columella praeterea libro xi. de re rustica circa calcem, necandis prohibendisq; erucis haec in medium protulit. Vbi uero apricis regionibus post pluias noxia incesserunt animalia, quae a nobis appellantur Eruculae, Graecae autem κέραια nominantur, uel manu colligi debent, uel matutinis temporibus frutices olerum concuti. Sic enim dum adhuc torpent nocturno frigore, si deciderint, non amplius superiorem partem prorepunt. Id tamen superuacuum est facere, si ante sationem semina succo herbae sedi macerata sunt: nihil enim sic medicatis nocent eruculae. Sed Democritus in eo libro, qui Graecè inscribitur περὶ ἀντιρρωστικῶν, affirmat, has ipsas bestiolas enecari, si mulier, quae in mensuris est, solutis crinibus, & nudo pede unamquamque aream ter circumeat: post hoc enim decidere omnes uermiculos, & ita emori. Sed postrema haec, quae a Columella referuntur, superstitiosae sunt relinquenda. Κέραια ita Graecè, Latine Eruculae uocantur: Arabice, Riapsa: Italice, Bruchi: Germanice, Raup, seu Holtz uurm: Hispanice, Bruchi.

Erucarum historia.

Erucarum generatio.

Remedia contra erucas.

Nomina.

Κανθαρίδες.

CANTHARIDES.

CAP. LIIII.

FRUMENTIS congestæ Cantharides ad recondendum idoneæ sunt, quæ fictili uase non picato conduntur, & raro mundoque linteo obligato ore, & deorsum conuerso suspenduntur super acetii feruentis quàm acerrimi halitum, donec æstu exanimentur: postea lino transfixæ reponuntur. Potentissimæ omnes uariæ, luteis lineis, quas in pennis transuersas habent, promissoque corpore, crassæ, ac blattarum modo perpingues: sed inertes, ac imbecillæ, quæ unius sunt coloris.

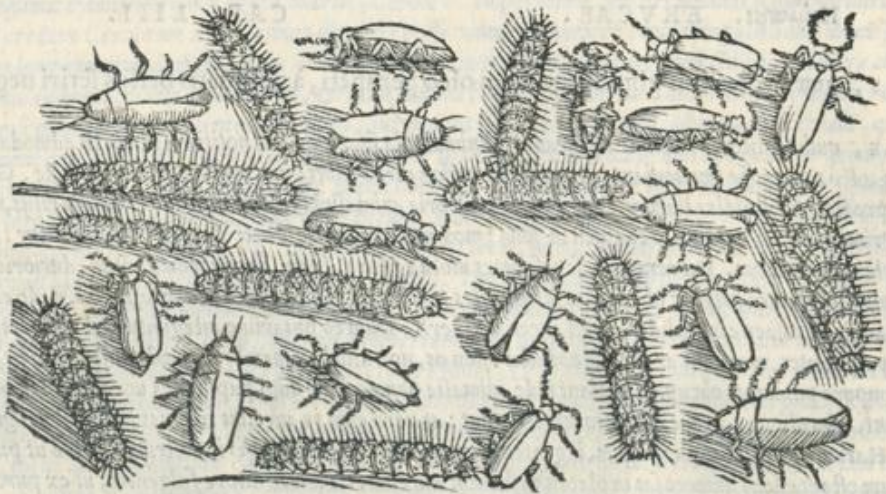
Βουπρεστές, καὶ πινουράμμαι.

BUPRESTES, ET PINORVM

ERVCAE.

CAP. LV.

SIMILI modo reconduntur buprestes, genera quædam cantharidum, & pinorum eruca: quæ supra cribrum suspensum feruenti cinere paulisper intostæ, reponuntur. Vis omnium communis erodere, vlcere, calorem elicere: qua de causa admiscentur medicamentis, quæ lepras, ferosque lichenas, & carcinomata sanant. menses ciunt pesis emollientibus additæ. Aliqui cantharidas antidotis impositas, aquæ subter cutem auxiliari prodiderunt: argumento, quòd urinam moueant. Alij pennas, pedesque contra potarum ueneficia, remedio esse tradiderunt.

Cantharidum
consideratio.Buprestes.
Pinorum eru
ca.Error multo-
rum.

CANTHARIDES uulgata sunt animalia, nomine à cantharo, qui Latine scarabeus est, deducto, ac si eas dixeris paruos scarabeos. Sunt in Italia frequentissima, calidioribus præsertim regionibus, ubi non modò in frumentis inueniuntur; sed in fraxinis quoque stabulantur. Præstant quæ solidæ, recentesque sunt, nam ueterascetes facile cariæ sentiunt, unde inutiles fiunt in medicamentis. Buprestes autem (ut Plinius inquit lib. XX. cap. IIII.) non perinde in Italia sunt uulgares, & frequentes; sunt tamen scarabeis similes, quanquam minores. At pinorum eruca numerose sanè habentur in Tridentinis montibus, quòd inibi pinorum perpetuò uirent Syluæ, Ananiensi præsertim tractu, ac Flemarum conuallibus. In extremis arborum ramis, & ijs plerumque, qui in earum cacumine attolluntur, innumeras rabiles Erucæ rufescentes, ac pilosæ miro artificio nidificant, quibusdã tenuissimis uelleribus innumeris inuolucris contextis. Latent in his hyeme, ita frigoris noxam euitantes. Nidi magnitudo adeò ampla est, ut nonnunquam conclusi uermiculi millenarium numerum excedant. Inuolucri materies, qua concluduntur, tenuissima serici uelamina maxime emulantur, tenuior tamen est. Hæc sanguinis manationibus aptissima est: quare imposita confestim fluorem sistit. Sed de his hætenus. Cæterum sunt medicorum quàm plurimi Mauritanos præcipue sequentes, qui quotiescunque Cantharidas medicamentis miscent, præcipiunt capita, alas, & pedes abijci, tanquã partes cæteris nocentiores. Quod tamen Galeni sententiæ omnino repugnat. Quippe qui lib. XI. simp. med. integras cantharidas medicamentis addendas præcipit, quemadmodum & ijs integris ipse perpetuò fuerat usus. Sed si responderint ijs, illud nec eorum esse institutum, nec Mauritanorum, sed Hippocratis lib. IIII. de uictus ratione in morbis acutis, audiant quæso quibus uerbis eodem loco Hippocratis sententiã declarat Galenus, cum inquit. Quidam dictionis huius mentem haud quàmquam intelligens audax medicus, prædictas partes à cantharidibus abiecit, deditque hydropi: cui cum à primo die abscessus in sura comparuisset, post tres alios dies sectus est, effusaque copiosa aqua, curatus esse uisus est: quòd pars tumoris præter naturam plurima statim ad moderationem redacta sit, ueruntamen non multis post diebus obiit. Quam ob causam medico quidam crimen ingessit, perperam data esse cantharidum corpora inquit. Nempe propinanda, ablati corporibus, tum caput, tum pedes, tum alas, idque esse quod in dictione enunciaretur. Quare non cunctatus audax ille medicus, hydropi alteri ita propinauit: moxque factò similiter in femore abscessu, sectoque, multis post diebus hominem mori contigit. quanquam urinarum prouocatorio medicamento ex cantharidibus confecto, quidam citra bibentium incommodum usi sint. hæc Galenus. Ex quibus facile cognoscitur, Arabes non rectè Hippocratem intellexisse. Quamobrem dicendum esse existimaui, quòd ablati cantharidum extremitatibus, exuantur antidoto, quo natura

10

20

30

40

50

Natura sunt prædite in propriis ueneri remedium. Quod cum accuratè perpenderit Galenus, eas integras suis medicamentis semper admiscuit; ut facile attestantur quæ libro XI. de simplicium medicamentorum facultatibus memorie prodidit, sic inquit. Veruntamen sufficientem habemus de cantharidibus experientiam, quod in ungues psorodas cum idoneis ceratis, aut emplastris impositæ, sic illos educunt, ut toti cadant. Miscuumus eas etiam facultatibus psoris, & lepris congruentibus, necnon quibusdam septis, atq; interim etiam ijs quæ clauos, quos uocant, eijciunt. Porro præceptorum meorum quidam earum paulù quiddam in medicamenta urinam cientia iniiciebat. At quidam solas alas, & pedes iniiciunt, quæ aiunt esse alexiteria ijs, qui corpora ipsorum bibissent. Alij contra. At nos totas indimus. Ceterum aptiores sunt ad ea, quæ expertum me dixi, eæ cantharidum, quæ inueniuntur in frumento, lutea transuersim in alis cingula obtinent, potissimum si iniiciantur in uas fictile nouum, deinde ori uasis linteum obductum sit rarum, & uas ita teneas inuersum, ut linteum, quod cantharidibus subest, uaporem ab aceto sursum elatum excipiat, donec emoriantur ipsæ cantharides. Et de buprestibus agens, ita subdit. Sic Buprestes quoq; reponere expedit. Sunt autem & ipsæ animalis quoddam genus cantharidibus tum specie, tum uiribus adsimile. Mox de pinorum crucis: quin & eruce (inquit) quæ in pinis nascuntur, merito nuncupatæ pituocampæ, huius sunt facultatis. Καυθαρίδες ut Græcis, ita etiam Latinis Cantharides appellantur: Arabibus, Dherarie, siue Carariba: Italis, Cantarelle: Germanis, Goldtkeffer: Hispanis pariter & Gallis, Cantarides. Βουπρεστές Græcè, item Latine Buprestes nominantur: Arabicè, Xofstis: Italicè, Bupresti: Germanicè, Knoelster: Hispanicè, Arcbenta buci. Πιτυοκάρυα Græcis, Pinorum eruce Latinis dicuntur: Bruchi de pini, Italis: Pytoriapfa, Arabibus: die uun non fichten, Germanis: Gusanos del pino, Hispanis.

Cantharidum uires ex Gal.

Nomina.

Σαλαμάνδρα. SALAMANDRA.

CAP. LVI.

SALAMANDRA lacertæ genus est, iners, varium, quod frustra creditum est, ignibus non uri. Vim habet erodentem, calcatorium, exulcerantem. Additur, ut cantharis, in medicamenta, quorum uis est exesse, & lepras abolere: similiq; modo reconditur. Liquefacta in oleo pilos euellit. Exenterata, detractis pedibus, & capite, in melle seruatur ad eundem usum.

Salamandræ consideratio.

SALAMANDRAE in agro Tridentino copiose inueniuntur, Ananiensi præsertim ualle, iuxta semitas, & in opacis, uliginosisq; locis. Incipiunt enim apparere uerno tempore, atq; etiam autumnò, celo maxime pluuio. Sed æstate ob solis feruores; itemq; hyeme ob urgentissima frigora, suis è latebris non exeunt. Salamandra corporis magnitudine, formaq; lacerto similis est; uerùm capitis, ac uentris crassitudine excellit, breuiore tamen constat cauda. Mæta est altioribus nitatur cruribus, ad gressum tamen ignauior est, hic uerò contra agilis, celerq; conspicitur. Color illi niger, luteis non minimis infectus maculis, quadam leuitate pellucidus. Visu Salamandræ horribiles, atque abominandæ sunt, ita ut facile eorum aspectus hominibus nauseam pariat. De hac differens Plinius lib. X. cap. LXXVII. sic inquit. Salamandra animal lacerti figura stellatum, nunquam nisi magnis imbribus prouenit, et serenitate deficit. Huic tantus rigor, ut ignem tactu extinguat, non alio modo, quàm glacies. Quod quidem facit prunis superposita, non secus atque cæteræ animalium carnes, quæ prunis assandæ traduntur. Veruntamen in medium magni ignis, ubi flamma ualentius agit, uel in fornacem proiecta, statim comburitur. Vanum est ergo credere (ut etiam Dioscorides inquit) igne eam minime absumi posse, eoq; uictitare, ut chameleon aere: quandoquidem facto periculo, igne exustam breui salamandram uidimus. Quo fit, ut scripserit Galenus lib. III. de temperamentis, Salamandram ad certum usq; temporis spatium ab igne nihil pati: uri tamen, si ea longius igni sit admota. Quod postea effecit, ut explicare nesciam, quo argumento, quæ uis ratione prodiderit Aristoteles lib. V. cap. XI. de historia animalium, Salamandram igne minime comburi, sed per eam in ambulantes flammæ, et prunas extinguere: cum contrarium experientia facile probari possit. Illud prætere a mihi dubium est, an idem eodem capite uera retulerit, cum asserit in Cypro insula ærarijs fornacibus, ubi chalcites lapis ingestus compluribus diebus crematur, in medio igne exoriri pennatas bestiolas, paulò muscis grandibus maiores, quæ per ignem saliant, atque ambulent, amotoq; igne statim emoriantur. Quippe quod maxime id naturæ operibus repugnet. Adde etiam quod si hæc uera essent, ea nunquam reticisset Galenus, qui diligentissimè

Vana opinio.

Aristot. vanæ opiniones.

diligentissime omnia Cypri metalla inuestigauit, ac nouit, pariterq; metallorum fornaces, cum fuerit ipse harum memorabilium rerum accuratissimus indagator. Vidi ego in Germania erarias complures fornaces, à quibus utranque cadmiam, pompholygem, spodium, æris florem, & alia mecum retuli; sed muscas per ignem obambulantes mihi nunquam uidere licuit. Qua in re nesciuerim, quoniam pacto Aristoteles seruari possit. Nisi dixerimus, ipsum hoc in loco non suam, sed aliorum historiam recensere. Sed de his haftenus. Ceterum Salamandræ nihil gignunt (ut Plinius tradit) neq; est in eis genus masculinum, fœmineumue. Nascuntur enim ex putri quodam humore terræ. Morsu uenenum inferunt, serpentium modo. Quinetiam fructus, & herbas quadam oris salua ueneno inficiunt, maxima degustantium iactura. quandoquidem non pauci reperti sunt, qui hoc ueneno interiere. Est & Salamandræ aquaticum genus Vtinentibus frequentissimum, capite terrestribus breuiore rotundioreq; cauda anguillarum modo, nigro undiq; dorso, uentre autem rufescente, luteis maculis resperso, horrendo aspectu, æquæ atque terrestre. Animal, quod Græcis σαλαμάνδρα, Latinis similiter Salamandra nuncupatur: Arabibus, Adhaya: Italis, Salamandra: Germanis, Olm siue Molch: Hispanis, Salamantegua: Gallis, Salamandre.

Salamandra
aquatica.

Nomina.

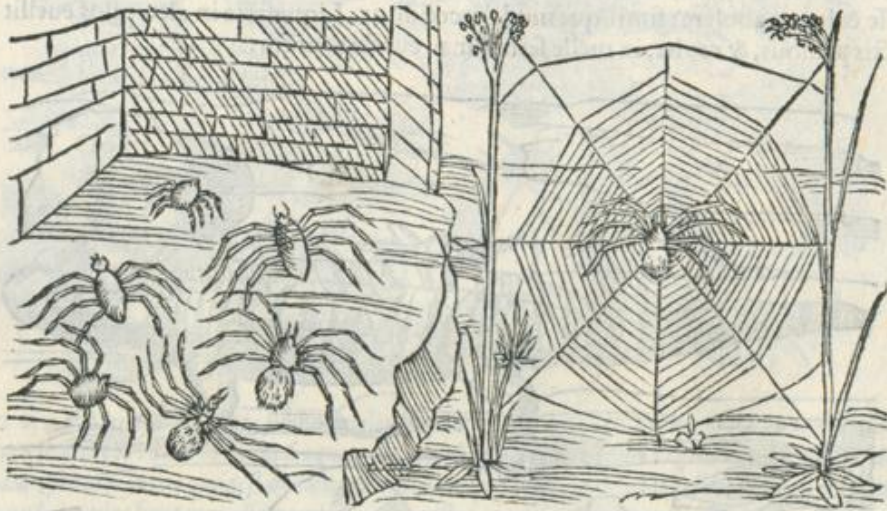
Αράχνη.

ARANEVS.

CAP. LVII.

ARANEVS, quem holcum, alij lycon, id est lupum vocant, subactus cum splenio, & linteo illitus, prolatusque utrisque temporibus, aut fronti, tertianos circuitus perfanat. Tela eius imposita sanguinem sistit, vulnera, quæ summam cutem occuparunt, ab inflammationis iniuria vindicat.

Est & alterum aranei genus, qui candidam, tenuem, densamque telam orditur, quem in aluta ligatum, & lacerto appensum, quartanis circuitibus mederi narrant. Decoctus ex rosaceo, & infusus, aurium doloribus auxiliatur.

Araneorū, &
phalangiorum
genera.

Phalangiorum
genera ex Pli.

ARANEORVM, & phalangiorum (ut lib. IX. cap. XXXIX. de historia animalium scribit Aristoteles) 40
plura sunt genera. Mordax, quod in duo distinguitur, alterum simile ijs, quæ lupos appellant, est paruum, uarium, procax, salax, pulex nuncupatum. Alterum maius, coloris nigri, cruribus prioribus nigris, tardum, & lentè ambulans, nec uiribus ualens, neque saliens. Cetera, quæ medicamentarij proponunt, aut nullum, aut certè exilem inferunt morsum. Genus secundum, quod lupi nomen accepit, partim exiguum est, quod non tenet: partim maius, quod asperam, paruamq; telam apud terram, aut sepes orditur, bucculis intexere solitum primordijs intus positus obseruatur, dum aliquid in tela offendens commouerit, mox accurrit, ut capiat: partim uarium est, quod paucam uilemque telam sub arboribus facit. Tertium genus, quod sapientissimum, lautissimumque omnium est, nostris ædificijs latissimas contexit telas. Huius, ut equidem arbitror, hic meminit Dioscorides.

Plinius araneos, qui ictu, uel morsu uenenum inferunt, phalangia nominat, quorum historiam libro XXXIX. cap. IIII. diffusius enarrauit his uerbis. Phalangium est Italie ignotum, & plurium generum. Vnum simile formicæ, sed multo maius, rufo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurfantibus respersum guttis. Acerbior huius, quam uestiæ ictus. Viuit maxime circa furnos, & molas. Aequè phalangion Græci uocant inter genera araneorum, sed distinguunt lupi nomine. Tertium genus est eodem phalangij nomine araneus, lanuginosus, grandissimo capite. Quo dissecto inueniri dicuntur intus uermiculi duo, qui ceruina pelle conclusi, & mulieribus adalligati ante solis ortum, præstant, ne concipiant. Vocatur & rhagio, acino nigro similis, ore minimo sub aluo, pedibus breuissimis, tanquam imperfectis. Dolor à morsu eius, qualis à scorpione. Urina similis araneis textis. Idem erat astertion, nisi distingueretur uirgulis albis. Huius morsu genua labefactantur. Peior utroque est cæruleus, lanugine nigra, caliginem concitans, & uomitus araneosus: etiãnum deterior, à crabrone penna tantum differens. hic & ad maciem perducit. Myrmecion capite formicæ similis, aluo nigra, guttis albis distinguentibus. uestiarum dolore torquet. Tetraganthij duo genera habent, peior medium caput distinguente linea alba, & transuersam altera. hic oris tumorem facit. At cinereus posteriori parte candicans, lentior. Minimè autem noxius,

xius, eodem colore, qui telas muscis in parietibus latissime pandit. Haftenus de araneis, et phalangijs Plinius. Cui subscribens Aëtius lib. XIII. cap. XVIII. Phalangiorū genera, inquit, plura sunt. Quae uerò apud eos, qui de noxijs bestijs scripserunt, referuntur, ut plurimum sex numero existunt. Vnum quidem ex eis rhagium, alterum lupum, tertium formicarium, quartum cranocolaptes, quintum sclerocephalon, sextum scolecion appellatum. Ac primum quidem rhagium, id est acineum, figura rotundum est, colore uerò nigrum, acini uuae nigrae similitudine, unde etiam appellationem accepit: et os quidem iuxta medium uentrem habet, pedes uerò ex utraq; parte quam breuissimos. Alterum uero lupus appellatum, muscas perdit, eisq; pascitur: ac corpus quidem habet latum, ac uolubile, partes uerò circa eius ceruicem incisae sunt: amplius autem, et os eius eminentias tres habet. Tertium autem myrmecium, hoc est, formicarium dictum, quod formicis maxime asimiletur, colore est fuliginosum: corpus uerò eius uelut astris quibusdam insignitum, praesertim circa dorsum. Quartum deinde cranocolaptes, oblongum est, et uiride, stimulumq; iuxta collum habet, atq; si in aliquem irruat, locos circa caput petit. Quintum sclerocephalum dictum, caput habet saepeum, et obduratum: lineamenta uerò per omne corpus similia animalibus illis, quae lucernas noctu circumuolunt. Sextum postremo scolecium, siue uermicarium appellatum, sublongum est, et submaculosum, maxime circa caput. Atq; haec quidem species phalangiorum enumerantur. Haec de phalangijs Aëtius. Ego autem asserere non dubitauerim, omnia haec phalangiorum genera haberi in Italia: quippe quae à me saepius sint uisa. quanquam scribat Plinius, phalangia in Italia non oriri. Quin potius praeter praedicta genera, inibi et alterum reperitur omnium perniciosissimum, quod à Taranto Apuliae ciuitate, ubi innumera estate tota uagantur in campis, Tarantulam appellant. Icti uerò ab his uariè, ac diuersè torquentur: siquidem alij perpetuo canunt, alij rident, alij plorant, alij clamitant, alij dormiunt, alij uigilijs afficiuntur, pleriq; uomitionibus laborant, nonnulli saltant, sunt qui sudant, alij tremebundi fiunt, quidam pa-uoribus infestantur, et alij alia patiuntur incommoda, fiuntq; phreneticis, lymphaticis, ac maniacis similes. Quae quidem symptomata tam uaria, ac diuersa non aliunde provenire dicendum est, quam aut ex uario horum animalium ueneno, aut ex demorsorum hominum temperamentis. Nam atra bile tentatis, pro eorum temperaturis omnia haec accidisse conspeximus: tametsi non desint, qui putent Tarantulae uenenum dietim, uel horatim immutari, fieriq; ob hoc, ut tam uarijs symptomatibus uexentur, qui ab ea iciuntur. Habentur Tarantulae etiãnum in maritimis nostris Senensibus Tyrreno litori adiacentibus, et Romano agro frequentes: ueruntamen non perinde ac in Apulia numerosae. Degunt haec inter segetes in quibusdam terrae cauernulis, è quibus interdum exeuntes, saepe eos messorum iciunt, qui huius insidiae ignari, crura ocreis non munierunt. Ictos uidi ego nonnunquam in plateis iacentes, et in xenodochijs, qui praedictis affectibus torquebantur. Sed mirum certè, quam facile huiusce ueneni uis musica mulceatur. Quando quidem (ut equidem attestari possum) auditis lyricis instrumentis, uel tiliarum sono, primo statim occursum icti à Tarantula à languoribus cessant, et in medium tripudiarum, et saltare incipiunt, tamq; diu rem prosequuntur, ac si sani essent, et nullo unquam tenerentur dolore. Quod si eueniat, ut tibicines tantillum conquiescant, ac interponant, non multo post tempore in terram concidunt, et ad pristinos redeunt languores: nisi tandiu indeficiente sonitu saliant, atq; tripudiant, donec ueneni uirus, partim insensibiliter per cutis meatus, partim per sudorem exeat, et discutiatur. Ob id igitur tibicines stipendio conducuntur, alternatimq; mutantur, ut absq; ulla sonitus intermissione, tandiu tripudiant demorsi, quousque penitus curati quiescant: cion tamen, dum haec aguntur, sint, qui antidotis eos corroborent, nimirum theriaca, mithridatico, ac alijs, quae uenenosorum morsibus aduersantur. Nomen ἀράχνη Graecum est, ut Latinum Araneus: Arabicum, Handebut, seu Hanchebut: Italicum, Ragno: Germanicum, Spinn: Hispanicum, Arana: Gallicum, Areine.

Phalangiorum genera ex Aëtio.

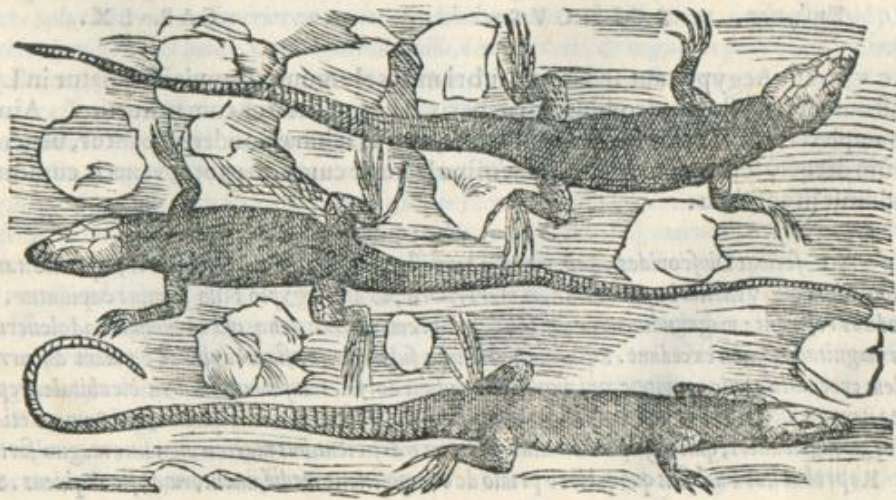
Tarantulae cōsideratio.

Tarantulae remedium.

Nomina.

40 Σαύρα. LACERTA. CAP. LVIII.

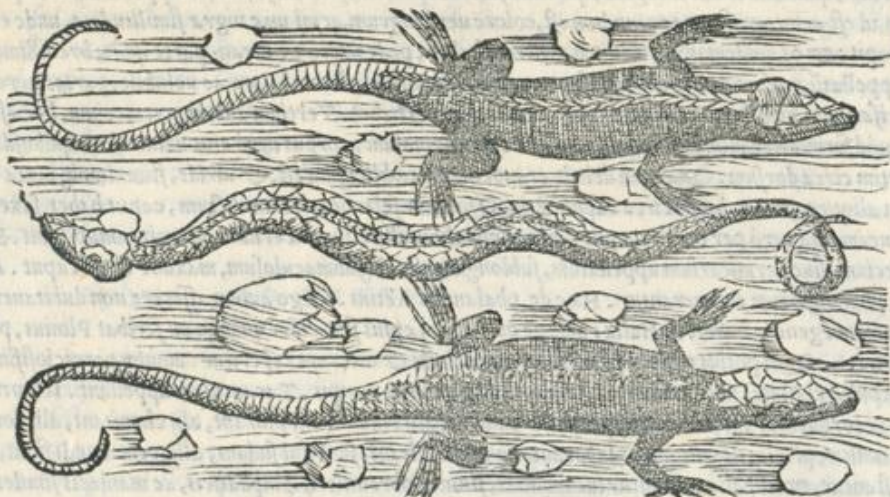
LACERTAE caput intritum, & appositum, aculeos, & omnia corpori infixia extrahit: varos, formicantes verrucas, & peniles, quas acrochordonas uocant, tollit. Iecur exesit dentibus coniectum dolores finit. Si diuulsa admoueatur, ictis à scorpione leuamentum praestat.

Σαύρα.

SEPS, quam aliqui lacertam chalcidicam uocarunt, in uino pota, morsus suos sanat.

Lacertarum
consideratio.

Chalcidicaru
consideratio.

Terrantola.

Nomina.

LACERTAE, quae ubiq; uulgares oberrant, oua quemadmodum serpentes pariunt, & cochleis maxime insidiantur. In Arabia (ut Plinius est auctor) cubitalem aequant mensuram: & in Mauritania, auctore Strabone, bicubitales reperiuntur: in India uero Nisa monte, si Plinio credimus, ad XXIII. pedum longitudinem lacerti reperiuntur, colore fului, aut punicci, aut caerulei. Est & Insula Capraria lacertis maximis referta, ut referunt, qui ad fortunatas nauigarunt insulas. Ceterum, quae Chalcidicae uocantur, in Libya, & Cypro copiose proueniunt, non habentur in Italia. Morantur haec plerumque in locis aridis, & inter saxa. Varia est harum historia apud auctores: nam quidam nostratibus lacertis similes ipsas fecere, quidam uero inter serpentium genera recensent. Nicander Dioscoridi subscribit: quippe qui in theriacis suis dicit. Vitabis & Sepem corpore humilibus lacertis similem. Veruntamen Aetius libro XIII. Sepem inter mortiferos recolat angues, sic inquit: Serpens, qui Seps appellatur, longitudine quidem duorum cubitorum reperitur, ex crasso autem in tenuem abit: recta uero, ac tarde proserpiti. Caput habet latum, os acutum, uniuersum autem corpus multis albis notis respersum. Ceterum ij, qui ab eo percussi sunt, intra tres, aut quatuor dies percutunt. haec Aetius. Pausanias porro aliter sentire uidetur: inquit enim. Aegyptum Arcadiae quondam regem in uenatione occupatum, & imprudentem Seps oppressit. Viperæ similis est minima, cineris colore, maculis ex intervallo uariis, lato capite, angusta ceruice, aluo maiori, cauda breui, obliquo incessu, quasi cancer, quod & cerastæ serpenti proprium est. Quamobrem credendum putauerim, aut fabulosam esse lacertæ Chalcidicæ historiam, aut pluribus hoc nomen conuenire serpentibus. Verum minime reticendum duximus, reperiri in Heiruria, in Romano agro, ac etiam in Apulia quoddam lacertarum genus Terrantola uulgo dictum, quoniam sub terra delitescat. Quae cum homines morsu perimat, fecit, ut mecum quandoque cogitauerim, an ea fortassis Nicandro, ac Dioscoridi Chalcidica esset lacerta: aut Stellio, quod stellis maculata, insignitaq; cernatur. Sed haec libro sexto, duce Deo, latius explicabimus, ubi de his, quae morsu, uel ictu uenenium emittunt, sermonem faciemus. Quae Graecis σήψα, Latinis Lacerta nominatur: Italis, Lucertola: Germanis, Heidex: Hispanis, Gartixa. Quae uero σηψα Graecè, Latine Seps, & Lacerta Chalcidica uocatur: Italicè, Sepsa.

SCINCUS aut Aegypti, aut Indiae, aut rubri maris alumnus, quanuis inueniatur in Lydia Mauritaniae. Est autem terrestris crocodilus, sui generis, sale inueteratus cum nasturtio. Aiunt carnes, quae renes amplectantur, id sibi virium vendicasse, ut si drachmae pondere bibantur, uenerem accendant. Verum decocto lentis cum melle, aut semine lactucae cum aqua pota, ueneris cupiditates inhibentur. additur in antidota.

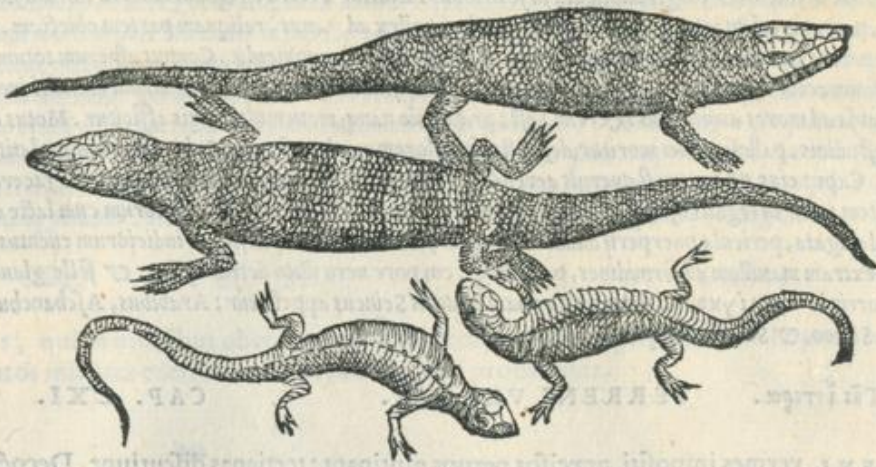
Scinci consideratio.

Scinci Vicentini.

TAMETSI scribat Dioscorides, Scincum esse terrestrem crocodilum, sui generis; aquatile tamen animal est. Quandoquidem qui Venetias importantur, in mari rubro, & in Aegypto Nilo flumine capiuntur. Hi quanuis forma crocodilos referant; magnitudinem tamen longe minorem habent: namque qui ad summum adoleuerunt, nostrates lacertas magnitudine non excedunt. Squamis uestiuntur subluteis, caesia a capite ad caudam discurrente linea. At non eadem crocodilis tunica: quippe qui nigro natura sunt dorso. Pausanias in Libya bicubitales reperiri Scincos tradidit: ueruntamen ij ad nos non deferuntur. Sunt in agro Vicentino lacus quidam, qui Scincos etiam gignunt, sed minutulos, ac nigricantes, quibus sepius utuntur seplasiarum deficientibus marinis, non sine magno fortasse hominum discrimine. Reprobat hos Fuchsius quoque libro primo de compositione medicamentorum, sic inquit. Scincus animal

SCINCUS.

10

20 mal est in aquis degens, lacertæ magnæ simile, sed uentricosius: cauda lata, ut anguilla, ad natandum apta. Quapropter quos officinæ subijciunt, cum duabus caudis, ueri non sunt, sed ex Vicentino agro allati. hæc ille. Qui tamen dicit aliorum errorem merito damnat, ipse (pace uiri alioquin clarissimi dixerim) in alterum non minorem mihi quidem incidisse uidetur, quod existimauerit, legitimum Scincum, cuius effigiem damus, regi lata cauda ad natandum, anguillæ modo. Quandoquidem Fuchsij Scincus, quo Foro iulienfis ager, & quæ circum Vtinum ciuitatem stagnantes sunt aquæ, maxime secatent: & cui lacertæ magnæ corpus, tumidus uenter, ac maculis uariis, rotundum quadantenus caput, anguillæ cauda, nigrumq; dorsum est, Scincus uerus non est: sed potius animal salamandræ generi adscribendum, quod terrestrem salamandram non paucioribus referat notis, quem aquaticiles testudines terrestres representant. ob id itaque recte Vtinenses hoc animal Salamandram aquaticam uocant, abhorrentq; maxime, quod inter uenenata omnino reputent. Huic sanè cum Aegypto scinco nulla est cognatio: quippe Aegyptius capite constat longo, dorso quadantenus elato: uentre lacertæ non maiore: corio squamis subluteis, numerosis, minimisq; in uniuersum referto: cauda lacertæ modo tereti, breuiore tamen: castrumq; à capite ad caudam discurrente linea. Talis nimirum Scincus est, qui quotannis ab Alexandria Aegypti Venetias numerosus conuehitur. Scincorum meminit Plinius libro XXVIII. cap. VIII. ubi ita scribit. Ex chameleontis similitudine est Scincus, quem quidam terrestrem crocodilum esse dixerunt: candidiore autem, & tenuiore cute. Præcipua tamen differentia dignoscitur à crocodilo aquatico squamarum seta à cauda ad caput uersa. Maximus Indicus, deinde Arabicus. Afferuntur falsi. Rostrum eius, & pedes in uino albo positi, cupiditates ueneris accendunt. Vtiq; cum satyrio, & erucæ semine singulis drachmis omnium, ac piperis duabus admixtis, ita ut pastilli singularium drachmarum bibantur. Per se laterum carnes obolis binis cum myrrha, & pipere pari modo potæ efficaciores ad idem creduntur. Prodest & contra sagittarum uenena, antè posteaq; sumptus. In antitoda quoq; nobilia additur. hæc Plinius. Porro CROCODILVS (ut refert Aristoteles in libris de historia, & partibus animalium) animal est magnum, ad quindecim usq; cubita crescens: quantum ad duodeuiginti scripserit Plinius. Hic animal non parit, sed ouum asserini magnitudinem non excedens: idq; in terra, non autem in aquis. Parit eum plurimum sexaginta, uiuitq; diu, maximūq; animal minima hac origine euadit: namq; foetus ex ouo exclusus proportionem respondet, lacertorum magnitudinem æquans. Linguam adeo indiscretam habet, ut omnino ea carere uideatur. Cuius rei causa est, quod idem & terrestris, & aquaticus quodammodo est. Ergo ut terrestris, locum obtinet linguæ, ut uero aquaticus elinguis. Pisces enim aut nullam habere linguam uidentur, nisi ualde resupinentur, aut inexplatam habent. Solus inter cætera superiorem mouet mandibulam, minimeq; inferiorem. causa est, quod pedes ad capiendum, retinendumq; inutiles habet. Oculi crocodilo suilli, dentes exerti, & unguis in pedibus acutissimi, coriumq; durissimum, telis, ac sagittis minime cedens. Interdum plerumq; terram incolit, noctu uero aquis se mergit, innatq; flumine. Duo eius esse genera Plinius est auctor loco citato. Vnum maius, de quo diximus: alterum minus illi simile, multum infra à magnitudine, in terra tantum, odoratissimisq; floribus uiuit. Ob id intestina eius diligenter exquiruntur, iucundo nidore sarçta. Crocodileam uocant, oculorum uitijis utilissimam, cum porri succo inunctam, & contra suffusionem, uel caliginem. Illita quoque ex oleo cyprino molestias in facie enascetes tollit. Ex aqua uero morbos omnes, quorum natura serpit in facie, nitoremq; reddit. Lentigines tollit, ac uaros, omnesq; maculas. Et contra comitiales morbos bibitur ex aceto mulso binis obolis. Felle inunctis oculis contra suffusiones nihil utilius prædicant. Maioris dentes è dextra maxilla adalligati dextro lacerto (si credimus) coitus stimulant. Corij utriusq; cinis, ex aceto illitus his partibus, quas secari opus sit, aut nidor cremati, sensum omnem scalpelli aufert. Sanguis utriusq; claritatem uisus inuictis donat, & cicatrices oculorum emendat. Cor annexum in lana ouis nigræ, cui nullus alius color incurauerit, & primo partu genitæ, quartanas abigere dicitur. Corpus ipsum, excepto capite pedibusq;, elixum manditur ischiadicis. hæc Plinius. Verum tamen quæ is alterius intestinis assignauit, ea Dioscoridem simo tribuisse constat. Ceterum cum Scincus Chamæleontem, cuius formam refert, mihi in mentem reuocauerit, ueniatq; & ipse in medicum usum, non ab re fore duxi, eius tum historiam, tum etiam facultates enarrare. CHAMAELEON igitur (ut Aristoteles memorie prodidit

Fuchsij error.

Crocodili historia.

Crocodili genera, & uires.

Chamæleontis historia.

prodidit

prodidit lib. II. cap. XI. de historia animalium) figura totius corporis lacertam planè representat. Latera deorsum ducta uentri iunguntur, ut piscibus: & spina modo piscium eminet. Rostrum simie porcarie simillimum: cauda prælonga in tenuè desinens, & longis implicata in se orbibus. Elatior à terra est, quàm lacerta. Pedes singuli bipartitò secantur, partesq; talem inter se habent situm, qualem pollex ad manus, reliquam partem obiectam. Sed ipse etiam reliquæ partes paulò tenus in digitos quosdam finduntur, ad unguiculis. Corpus asperum totum, ut crocodilo. Mutat suum colorem inflatus. Omnium ouiperorum tenuissimus est: quippe qui omnium maxime inopia sanguinis rigeat. Causa ad mores animæ eius referenda est: præ nimio namq; metu multiformis efficitur. Motus ei piger admodum, ut testudinis. pallefcit cum moritur, defunctusq; colorem eundem seruat. Subitæ cauernas, & latitat more lacertarum. Caput eius, & guttur si quernis accendatur lignis, imbrum, & tonitruum concursus facere Democritus narrat. Item icur in tegulis ustum. Dextro oculo, si uiuenti eruat, albugines oculorum cum lacte caprino tollit. Lingua adalligata, pericula puerperij adimi. Linguam, si uiuenti exempta sit, ad iudiciorum euentus pollere dicunt. Item dextram maxillam ad formidines, pauoresq; corpore uero illito detrahi pilos: & felle glaucomata, & suffusiones corrigi. $\Sigma\iota\gamma\chi\omicron\varsigma$: ut Græcis, ita etiam Latinis Scincus appellatur: Arabibus, Aschanchur, siue Sanchur: Italis, Stinco, & Scinco: Hispanis, Stinco.

Chamæleōtis uires.

Nomina.

$\Gamma\alpha\varsigma\ \epsilon\upsilon\tau\epsilon\rho\alpha$.

TERRENI VERMES.

CAP. LXI.

TERRENI vermes impositi, præcisos neruos glutinant: tertianas discutiunt. Decocti cum anferino adipe, infusi, affectis auribus medentur: cum oleo autem decocti, si in contrariam aurem instillantur, dentium doloribus præstant auxilium. Triti in potu ex passo urinam ciunt.

Terrenorum uermium, & eorum olei uires.

TERRENI uermes etiam in medicum usum ueniunt. quãdoquidem oleo incoquantur ad articulorum, neruorumq; cruciatus. Veruntamen aberrant plerumq; myropole in olei conficiendi ratione. Imponunt enim uermiculos in æneum cacabum, et affuso inde oleo igni seruefaciunt: quo fit, ut paruo momento ij non modo inassentur, sed penitus cõburantur, nullo in oleo humore relicto. Fit autem re cilius, cum uase uitreo excipiuntur, & diuini calore balnei macerantur, oleo innatantes: namq; hoc modo eorum succus elicitur, cõburiq; nequeunt. Præstat hoc oleum ita paratum, præsertim si uermes rosaceo macerentur, ad podagricorum dolores, à calidis defluxionibus prouenientes, inunctis prius locis dolentibus oleo, ac mox superpositis uermibus in eo elixis, tustis, admistisq; eum æquali cerati pondere, quod tripharmacum uocant, ex argenti spuma, oleo, et aceto conflatum. Quibus etiam commendauit Plinius lib. XX. cap. IX. ipsorum uermium cinerem cum melle triduo emplastri more impositum. Quin & ipsos uermes in oleo ueteri elixos, & superpositos. Ad hæc terrestres uermes prius uino albo eloti, ac per se absq; oleo uase uitreo excepti, operculato uasis ore, ne quid expirare possit, in balneum calentis aquæ immerguntur, tandiuq; effervescere permittuntur, donec in liquorem oleo similem uertantur. Præferunt quidam hoc, quod maxime præstet neruorum, & intestinorum uulneribus glutinandis. Quod longè efficiacius efficit, si factitio balsamo, de quo libro primo diximus, fuerit admistum: aut oleo, quod uitreis organis è larignâ, siue abiegna lacryma elicitur. Namq; his additis uniuersa corporis recetia uulnera breui tempore glutinat, ijs exceptis, quæ capiti inferuntur. Dantur utiliter terreni uermiculi igne cremati, et in puluerem contriti felle suffusis, ex marrubij, uel absinthij decocto: addunturq; in electuarijs ad idem paratis, ut Galenus docuit libro de theriaca ad Pisonem. Triti, ac rosaceo subacti (ut idem auctor est) in electuarijs ad idem paratis, ut Galenus docuit libro de theriaca ad Pisonem. Triti, ac rosaceo subacti (ut idem auctor est) in electuarijs ad idem paratis, ut Galenus docuit libro de theriaca ad Pisonem. Triti, ac rosaceo subacti (ut idem auctor est) in electuarijs ad idem paratis, ut Galenus docuit libro de theriaca ad Pisonem.

Nomina.

Μυροϋλῆ .

MVS ARANEVS.

CAP. LXII.

Mvs araneus dissectus, & impositus, sui morsus ueneficia luit.

ARANEVS